

De
MOORD OP
Willemmina
Jansen

COSY
CRIME

MARIJKE VERHOEVEN

DE CRIME COMPAGNIE

1

September 1927

‘Wijlen mijn man kwam uit Groningen, weet u! Tot voor acht jaar geleden hebben we hier in de omgeving gewoond.’ Tante Theresia klampte zich vast aan de rugleuning van de chauffeursstoel terwijl ze naar voren leunde. ‘En ik ben hier eerder geweest om te kuren. Wonderlijk genoeg kan ik me u niet herinneren, maar goed, het zal mijn leeftijd zijn.’

Ik ving de glimlach van onze chauffeur toen hij kort over zijn schouder keek. Mijn oudtante Theresia was een onverbeterlijke kletskaus; sinds we op het hoofdstation in Groningen in de auto-mobiel van het Familiehôtel waren gestapt had ze haar mond niet dicht gehad. De chauffeur wist inmiddels dat tante Theresia weduwe was van Hendrik Siccama, een Groningse houthandelaar, met wie ze in Slochteren een landgoed had bewoond.

Maar ook had tante uitvoerig verteld dat het landgoed in 1919 na het overlijden van haar Hendrik, op uiterst winstgevende wijze was verkocht door hun zoon en enig kind Pieter Anton. Zelf was Pieter vervolgens naar Zuid-Amerika vertrokken maar niet voordat hij zijn moeder met haar fortuin naar Haarlem had gebracht, waar Theresia de rest van haar leven kon doorbrengen in de buurt van haar oudere zus, mijn oma Adinda. Mijn zus Antoinette en ik waren er nog steeds niet over uit of het een vlucht van Pieter was geweest, of simpelweg een daad van liefde.

‘Misschien was dat vier jaar geleden, mevrouw,’ hoorde ik de

chauffeur antwoorde. ‘Ik heb door omstandigheden destijds wat minder gewerkt.’

‘Dan zal het dat geweest zijn,’ reageerde tante Theresia opgelucht. ‘Ik begon even aan mijn verstand te twijfelen. Een knap gezicht als het uwe zou ik absoluut niet vergeten.’

‘Dank u wel, mevrouw.’

Hoofdschuddend keek ik naar buiten. We hadden de stad Groningen inmiddels verlaten en reden nu langs groene weilanden en uitgestrekte akkers. Die tante Theresia, ze zat gewoon te flirten, zoals ze deed met werkelijk alles wat een broek droeg. Maar eerlijk gezegd kon ik haar deze keer geen ongelijk geven, deze man had een leuke kop en een innemende glimlach. Maar mijn oudtante kon zijn grootmoeder zijn.

‘Voor onze Ella is het de eerste keer dat ze het hoge noorden van Nederland bezoekt, weet u!’

‘Ik hoop dat het u gaat bevallen, juffrouw.’

‘Ella heeft recentelijk...’

‘Is dit al Paterswolde?’ vroeg ik snel, om te voorkomen dat tante mijn levensverhaal ging spuien.

‘Nog niet,’ antwoordde de chauffeur. ‘Maar we zijn er bijna. Voorbij het water, daar waar het bos straks begint.’

De auto stuitte over de hobbelige weg en we werden flink door elkaar geschud.

‘Lieve help!’ riep tante Theresia uit. ‘Het lijkt wel een kermisattractie!’

‘Mijn excuses!’ reageerde de chauffeur. ‘Buiten de stad Groningen zijn de wegen nog niet overal berekend op gemobiliseerd verkeer. Ik zal vaart minderen.’

‘Weet je al hoelang je van plan bent te blijven, Elleke?’ vroeg tante, ze greep zich vast aan het portier.

‘Zolang ik het leuk vind,’ antwoordde ik. ‘Tot ik weer terug mag komen van *maman*.’

‘Ach, je moeder!’ Driftig schudde tante Theresia haar hoofd. ‘Ze

maakt zich veel te druk over jouw toekomst. Ze moet eens leren geduld te hebben.'

'Helemaal mee eens,' zei ik met een zucht.

'Had ik al gezegd dat je er geweldig uitziet?'

'Al drie keer, tante.'

'Je nieuwe kapsel, zo modieus! Maurits zal niet weten wat hij ziet wanneer hij terugkeert.'

'Dan zal ik het wel iedere maand moeten laten bijknippen.' Onwillekeurig voelde ik aan mijn korte bobkapsel onder mijn cloche, mijn pothoedje. Het was een stuk eenvoudiger om dit in model te brengen, maar na altijd lang haar te hebben gehad, was ik er nog niet helemaal aan gewend. Toen ik van de kapper thuiskwam, kreeg mijn moeder bijkans een rolberoerte. Papa daarentegen had luid geapplaudisseerd.

'Als Maurits terugkeert,' ging tante onverstoorbaar verder. 'Maar dan niet getreurd, met jouw mooie gezichtje heb je zo weer een man.'

'Ik treur helemaal niet,' reageerde ik licht geërgerd. Ze moest eens weten.

'Vindt u ook niet, meneer?' riep tante Theresia luid alsof de man misschien doof kon zijn. 'Vindt u ook niet dat mijn achternichtje een mooie dame is?'

'Absoluut, mevrouw.' De chauffeur wierp opnieuw een blik achterom. 'Ongetwijfeld heeft ze de genen van uw kant van de familie.'

Blozend liet ik een zucht ontsnappen. Deze man leek te weten hoe hij mijn opdringerige tante moest behandelen.

'Precies, dat heb ik ook altijd gezegd.' Tevreden keek tante Theresia opzij. 'Onze Maurits mag wel op zijn tellen passen als wij hier op feestjes gaan verschijnen.'

'Zeg alstublieft niet dat u iets heeft gearrangeerd.'

Tante klapte haar waaier uit en begon zich koelte toe te wuiven.

'Ja dus? Tante Theresia?' Ik stootte haar aan. 'Ik heb namelijk

een stapel boeken meegenomen en ik ga eindelijk een begin maken met de roman die ik wil schrijven.'

'Goed zo.' Tante Theresia tikte de chauffeur op de schouder. 'Onze Ella is de Nederlandse Agatha Christie in de dop. Of de nieuwe Cissy van Marxveldt. Of iets dergelijks.'

'Het wordt een detectiveroman!' reageerde ik haastig. Ergerlijk genoeg begon ik weer te blozen. Het uitspreken van mijn schrijfambities was nieuw voor me. 'Maar ik moet nog beginnen, hoor.'

'Dat klinkt interessant,' zei de chauffeur vriendelijk.

Misschien had ik moeten wachten met vertellen over mijn droom om te schrijven, al werkte het enthousiasme van tante Theresia stimulerend. In tegenstelling tot mijn eigen moeder, moedigde mijn oudtante me vooral aan om iets anders met mijn leven te gaan doen dan trouwen en kinderen krijgen. Na het staatsexamen gymnasium had ik Letteren en Kunstgeschiedenis gestudeerd en in de afgelopen twee jaar had ik me op een studie Architectuurgeschiedenis gestort. Daar had ik tot grote vreugde van mijn moeder mijn verloofde ontmoet. Maar ondertussen was die heimelijke wens om te schrijven steeds sterker geworden. Nadat ik boeken van Agatha Christie had verslonden, was de Britse schrijfster een voorbeeld voor me geworden. Net als *madam* Christie wilde ik mijn droom waarmaken: boeken schrijven. En sinds Maurits van Bevervoorden, mijn verloofde, recentelijk naar Nederlands-Indië was vertrokken en we daarom ons huwelijk een jaar hadden uitgesteld, had ik het besluit genomen om mijn droom na te jagen. Het was nu of nooit.

'Ik moet me concentreren en ik heb geen tijd voor feestjes of partijen.'

'Onzin! Je moet inspiratie opdoen.'

'Bovendien ben ik meegekomen, of nee, meegestuurd door mama om u gezelschap te houden.' Dit was overigens niet helemaal waar, want ik wist heel goed dat het mijn moeders bedoeling was dat ik een tijdje uit Haarlem verdween. In de Haarlemse ho-

gere kringen, waar mijn moeder graag vertoefde, had ze tot haar grote schrik opgevangen dat het uitstel van ons voorgenomen huwelijk weleens afstel kon gaan betekenen. Ze had zich laten vertellen dat menig Hollander in de overzeese kolonie trouwde met een warmbloedige inheemse. Het geklets en de meelijdende blikken vielen mijn moeder zwaar. Geschokt had ze mijn koffers laten pakken en me met tante Theresia op reis gestuurd, in de hoop dat zich tijdens mijn afwezigheid een ander schandaal zou voordoen.

‘Ga gewoon mee naar die feestjes en dinertjes!’ zei tante Theresia beslist. ‘Dan ontmoet je eens wat andere mensen dan het gepeupel in Haarlem. Een écht leuke man bijvoorbeeld.’

‘Laat mama het maar niet horen.’

‘Je weet hoe ik over die verloofde van je denk. Er is een woord voor en dat begint met een b.’

‘Ja, ja, en eindigt op laaskaak.’ Geamuseerd keek ik naar tante Theresia. Vanaf het moment dat ik Maurits in onze familie had voorgesteld, had tante haar ongenoegen niet onder stoelen of banken gestoken. Ze vond hem een verwaande opschepper, een typisch voorbeeld van hautaine aristocratie die zich ver verheven voelde boven de rest van de mensheid. Ze begreep niet wat ik in hem zag.

‘Met haar Franse wortels kijkt je moeder niet verder dan die adellijke titel van je verloofde.’ Tante Theresia wuifde met haar waaier. ‘Komt vast doordat ze met een jonkheer is getrouwd. Als ze had gekund dan had Margaux liever zijn vader, de graaf, tot een huwelijk weten te verleiden.’

Ik barstte in lachen uit. Als mama dit zou horen, zou ze witheet worden. Maar ik kon niet anders dan tante gelijk geven. Mijn moeder adoreerde onvoorwaardelijk alles wat ook maar een beetje naar adel rook.

Mijn gedachten dwaalden af naar Maurits. Eigenlijk begreep ik zelf ook niet goed waarom ik hem mijn jawoord had gegeven. Hij was knap, ontgenzeggelijk. Hij kon grappig zijn, zeer zeker. Ik had

het geprobeerd, o, en hoe, maar ik voelde me niet tot hem aange- trokken. Was ik gezwicht omdat ik mama had horen zeggen dat ze huiverig was dat ik een eenzame, oude vrijster ging worden?

Antoinette was op haar negentiende getrouwd met Richard, een man die haar aanbad. Ze hadden twee kinderen en nummer drie was op komst. Maar mijn oudere zus leek alles altijd gemak- kelijker af te gaan. Met haar donkere krullen en haar vrouwelijke rondingen hadden de mannen al vroeg voor haar in de rij ge- staan.

Ik was daarentegen blond, een kop groter en een stuk slanker dan Antoinette. Wat we wel gemeen hadden, was exact dezelfde tint blauw in onze ogen. ‘Mysterieus blauw en onpeilbaar diep als een Zwitsers bergmeer’, zo had Maurits in een van zijn romanti- sche, dichtelijke buien beweerd. Antoinette had het uitgeproest toen ik haar dat vertelde.

Maar mijn moeder was zich serieus, en waarschijnlijk bewust hardop, zorgen gaan maken toen ik op mijn vierentwintigste ver- jaardag nog altijd vrijgezel was. Kort daarna was ik bij toeval, vol- gens mama in ieder geval, in contact gekomen met Maurits van Bevervoorden. Hij had me mee uit gevraagd, me op traditioneel romantische wijze het hof gemaakt. En na slechts een paar weken vroeg hij me ten huwelijk. En ik had ja gezegd. Blijkbaar in een vlaag van verstandsverbijstering.

Ik zuchtte, terwijl het Groningse landschap aan me voorbijtrok. Met zijn spitsvondige humor kon Maurits me zo heerlijk aan het lachen maken, steeds vaker vroeg ik me af of ik hem daarom mijn jawoord had gegeven. Maar verder, het was... Maurits rook niet lekker. Er was iets met zijn lichaamsgeur wat me afstootte. Was dat niet veelzeggend genoeg, of was ik daarin te primitief?

Onwillekeurig trok ik mijn neus op, terwijl tante Theresia nog steeds babbelde tegen de chauffeur. Ze had overigens gelijk: Maurits kon inderdaad een opschepper zijn, of beter, een blaas- kaak. Toen ik zijn ouders eenmaal had leren kennen, begreep ik

dat snobisme hem met de paplepel was ingegoten. Mama daarentegen was door die gewichtigdoenerij als een blok voor hem gevallen. Vooral omdat behalve een adellijke titel, Maurits' familie ook nog eens innige banden onderhield met het koningshuis.

Maar kort na onze verloving, alsof er van hogerhand werd besloten dat ik er nog maar eens goed over moest nadenken, vroeg de Nederlandse regering Maurits en zijn vader voor een opdracht in Nederlands-Indië. In Bandoeng was behoefte aan een rechtbank en een ziekenhuis, die ontworpen moesten worden door een gerenommeerd architectenbureau en dat werd het Amsterdamse kantoor van vader en zoon Van Bevervoorden.

'Volg altijd je hart', was mijn vaders advies toen hij begreep dat ik zenuwachtig werd en twijfelde over een plots overhaast huwelijk dat Maurits had geopperd. Dus had ik mijn verloofde voorgesteld onze geplande bruiloft een jaar uit te stellen en ik beloofde op hem te zullen wachten. En ik had mezelf voorgenomen in dat jaar niet alleen mijn hart te volgen, maar ook mijn droom: dit was mijn kans om een boek te schrijven. Was het daarom dat ik me, tot mijn verbazing, onlangs had gerealiseerd dat ik mijn verloofde nog geen enkel moment had gemist? Of betekende het dat ik nooit echt verliefd was geweest?

'Goed, Elleke, lieverd.' Tante Theresia richtte het woord weer tot mij. 'Misschien kun je mij vergezellen naar een aantal sociale gelegenheden, dat zou ik fijn vinden. En dan ga je voor de rest van de tijd maar je eigen gang. Je wilt toch niet bij mij en mijn bejaarde bridgeclubje zitten.'

'Dank je, je weet dat ik niet van bridgen houd. Ik vind het vreemd selijk.'

'Dat is op zich jammer, want Aafje heeft vreemd genoeg al voor drie afspraken afgezegd.' Tante Theresia tikte de chauffeur nog eens op de schouder. 'Mocht u iemand weten die goed is in bridgen, laat het me dan weten.'

'Ik zal erover nadenken, mevrouw.'

‘Misschien kan meneer de chauffeur zelf bridgen?’ floepte ik eruit.

‘O, dat zou fantastisch zijn. Een knap heerschap als partner.’ Tante gaf me een veelbetekenende knipoo.

‘Het spijt me, dames, bridgen kan ik niet.’ De man grinnikte vermaakt.

Het werd donkerder in de auto toen het zonlicht wegviel. De groene weilanden en het water waren overgegaan in een donker sparrbos dat de weg aan beide kanten omsloot.

‘Mijn hemel, ik heb het gevoel dat we een eeuwigheid onderweg zijn,’ zei tante na een vermoeide zucht. ‘Zijn we er nog niet?’

‘We zijn in de buurt, mevrouw!’

Ik tuurde naar de handen van de chauffeur op het stuur. Zou het moeilijk zijn een automobiel te besturen? Papa had onlangs gezegd dat ik het moest leren, de automobiel werd steeds gewoner in het straatbeeld. Misschien was het iets wat ik hier kon leren. Zou ik het deze man kunnen vragen?

Tante Theresia kuchte en in haar handtasje zocht ze naar een zakdoekje. Ze was vast vermoeid van de reis. Het was me al eerder opgevallen dat haar ademhaling dan wat moeizamer ging. Acht jaar geleden, in 1919, waren zowel tante Theresia als mijn oudoom Hendrik geveld geweest door de Spaanse griep. Hendrik had dat helaas niet overleefd, en tante Theresia’s longen waren nooit volledig hersteld. Na een hardnekkige verkoudheid in de afgelopen zomer had tantes huisdokter haar wederom een verblijf in Paterswolde geadviseerd. De zuivere en schone lucht in de dennenbossen rond het Familiehôtel en de nabijheid van het Paterswoldsemeer kon helpen om aan te sterken voor de komende winter.

‘Gaat het goed, tante?’ vroeg ik bezorgd.

‘Zeker, ik ben alleen een beetje moe.’ Tante schraapte haar keel. ‘Ik ga dadelijk eventjes rusten. En dan ben ik morgen weer fris als een hoentje. Voor het welkomstdiner.’

‘Welkomstdiner?’ Ik trok een bedenkelijke frons.

‘Ik heb iets geregeld met hoteldirectrice Sonja Eekhout,’ zei tante Theresia triomfantelijk. ‘Wat ik al zei, dan ontmoet jij als wereldse jonge vrouw eens wat andere gezichten buiten dat krappe cirkeltje van je ouderlijk huis of dat van je aanstaande. Geen blaaskaken vanzelfsprekend, gewoon, andere mensen.’

Wereldse jonge vrouw? Ik wilde een snedige opmerking maken, maar de auto minderde vaart en vanuit de schemering van het bos reden we plots weer in het felle zonlicht. Aan onze linkerhand doemde een majestueus, hoog opgetrokken gebouw op. De chauffeur remde bij en sloeg links af naar een cirkelvormige, met witte kiezels verharde oprit. Langzaam kwam de wagen op het grind tot stilstand. Vol verbazing keek ik door het zijraam van de auto. Na de grauwe buitenwijken van de stad Groningen, de oneindige landerijen en het donkere bos, waren we ineens in een totaal andere wereld beland. Het luxueus ogende Familiehôtel, een imposant etablissement van drie verdiepingen, deed eerder denken aan een Zwitsers kuuroord dan aan een Nederlands hotel. Het pand leek zich te koesteren in de zachte nazomerse zonnestralen. De goed onderhouden borders rondom de oprijlaan en de entree van het hotel waren royaal beplant met kleurrijke bloemen, bloeiende planten en struiken. Op het bordes verscheen een lange, forse man die was gekleed in een formeel jacquet. Met een kaarsrechte rug haastte hij zich de brede traptreden af.

‘We zijn er!’ De chauffeur zette de motor uit. Hij keerde zich om in zijn stoel, terwijl tante Theresia’s portier van buitenaf al werd geopend. ‘Mevrouw, juffrouw, van harte welkom in het Familiehôtel te Paterswolde.’